

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER.
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

24^e JAARGANG

WOENSDAG 16 AUGUSTUS 1939

No. 1233

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries.

M. F. J. Cool — Secretaris van de Redactie.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Aungeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD:

Blz.

Enige gegevens over het personeel eener groote gemeente door J. B. J. Ratté	616
Voorgeschiedenis en achtergrond van de S(ecurities and) E(xchange) C(ommission) en haar werk door Mr. Dr. F. E. Schmey	618
De export van rijst en maïs van Suriname naar Curaçao door Dr. W. C. Klein	622
AANTEKENINGEN:	
Het zoeken naar olie in Europa	623
MAANDLIJFERS:	
Hypotheekrente in Nederland	624
ONTVANGEN BOEKEN EN BROCHURES	624
Statistieken:	
Verkorte opgave der Groothandelsprijzen	625
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	625, 626

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

De Gulden heeft in de verslagweek op de internationale wisselmarkt bijzonder in de belangstelling gestaan. Was er reeds na de vorming van het kabinet-De Geer een iets gunstiger stemming voor onze valuta ontstaan, op Vrijdag jl. werd de tendens uitgesproken vast, terwijl zeer omvangrijke bedragen Ponden en speciaal Dollars tegen steeds afbrokkelende koersen werden verhandeld. Het Egalisatiefonds moest voortdurend Guldens afgeven, en was daartoe slechts bereid tegen langzaam oplopende notering. De reden voor de plotselinge activiteit op de wisselmarkt en de zeer vaste stemming voor den Gulden, die zich op den eersten dag der week nog verscherpte — Dollars daalden toen tot 1.85% en Ponden tot 8.69 — was uitsluitend gelegen in de déconfiture van de firma Mendelssohn & Co. Het was bekend, dat deze firma op de Amsterdamsche valutatermijnmarkt — zooals trouwens ook elders op de termijnmarkten — zeer omvangrijke operaties had afgesloten. Hier te lande was het opvallend, hoezeer de firma, daarbij aan de kooperszijde stond. Vooral Dollars maar ook Ponden op termijn waren door haar op zeer omvangrijke schaal uit de markt genomen. Aan te nemen is, dat althans ten deele deze contracten dienden ter afdekking van de obligo's, verband houdende met elders in Ponden en Dollars opgenomen credieten. Een feit is, dat sedert maanden Mendelssohn de groote tegenpartij ter beurze was voor termijnaffaires.

Nu deze affaires niet normaal door levering en betaling kunnen worden afgewikkeld, doch door de contrapartijen geliquideerd moeten worden, beteekent dat een zeer omvangrijk geconcentreerd aanbod van Ponden en Dollars op de contante markt. Noodzakelijk was dus de interventie van het Egalisatiefonds. Dat dit slechts tegen steeds oplopenden Guldenskoers het geval was, heeft in ruimen kring verwondering gewekt. Het Egalisatiefonds heeft aldus gebruik gemaakt van de dwangpositie der contrapartijen van de in moeilijkheden geraakte firma, om de in de laatste maanden afgegeven valuta tegen ruime winsten terug te nemen. Aangezien men omtrent de ratio en bestemming der termijnaffaires nog in het ongewisse verkeert, kan moeilijk gezegd worden, of de huidige invloed op de koersen voorbijgaand zal zijn. Wel vraagt men zich ernstig af, hoe zich in de naaste toekomst de termijnmarkt zal houden, wanneer deze tegenpartij verdwijnt.

Wat de contante markt betreft, is men geneigd aan te nemen, dat, indien de periode van liquidaties voorbij is, weer normale verhoudingen zullen intreden. Intusschen is de situatie nog te verward om een goed inzicht te krijgen. Tenwijl in deze natuurlijk ook veel afhangt van de verdere politiek van het Egalisatiefonds. Bij een zoo bijzondere oorzaak van overwegende vraag naar Guldens zou men hebben kunnen aannemen, dat de koersen niet belangrijk gewijzigd waren, omdat geen motieven aanwezig zijn om aan te nemen, dat het koersverloop invloed zal hebben op vraag- en aanbodpositie, zooals dat het geval kan zijn, wanneer het gaat om gebrek aan evenwicht in de loopende posten der betalingsbalans of bij kapitaalbeweging. Het fonds heeft de situatie gebruikt — velen spreken van misbruikt — om den Guldenskoers te doen oploopen.

Van de overige valuta's blijft opvallen, hoezeer steeds het Pond Sterling weer onder druk staat, hetgeen zich door de regelmatige interventie der Engelsche autoriteiten op de contante markt in de eerste plaats uit in de termijnnoteringen. De bewapeningshaussse en de credietverleening aan geallieerden vormen een zwaren druk op de betalingsbalans, die toch al niet te sterk was. Geen wonder, dat geruchten over verdere koersdaling weer de ronde doen.

Geldmarkt en beleggingsmarkt vertoonden niet veel wijziging.

ENIGE GEGEVENS OVER HET PERSONEEL ENER GROTE GEMEENTE.

Het is vermoedelijk niet zonder belang, nu de jongste statistische gegevens betreffende het personeel der gemeente Rotterdam beschikbaar zijn, daaraan een en ander te ontleen. Hoe opmerkelijk de feiten vaak in tegenspraak komen met de theorie, welke bij het ontwerpen en vaststellen van loon- en arbeidsvoorwaarden opgeld heeft gedaan, zal bij een enkel onderdeel duidelijk blijken.

De omvang van het personeel in dienst der gemeente Rotterdam is sinds 1934 vrijwel constant en komt overeen met het aantal, dat in 1924 werd bereikt, nl. rond 12.500, de politie en het bij het onderwijs werkzame personeel niet medegerekend.

Het betaalde loon en salaris is evenwel van f 28.300.000 in 1924 gedaald tot f 21.723.000 in 1937; 98 pCt. van de personeelbezetting in 1924 ontvangt in 1937 77 pCt. van het in 1924 uitbetaalde salaris.

Voor het personeel zelve zijn de inkomsten evenwel sterker verminderd, dan uit de hierboven gegeven verhoudingscijfers zou worden afgeleid. In tegenstelling tot 1924, toen premievrij pensioen genoten werd, bedraagt het verhaal voor pensioensbijdragen thans in het algemeen 10 pCt.; in 1937 werd deswege op het hierboven genoemde totaal salarisbedrag ingehouden f 1.987.290.88.

In werkelijkheid ontvangt dus het in vergelijking met 1924 met 2 pCt. verminderde personeel globaal 30 pCt. minder salaris.

Ons nu verder beperkende tot de werklieden en tot de ambtenaren op jaarloon en dus buiten beschouwing latende de politie en het bij het onderwijs werkzame personeel, treft ons vooreerst de samenstelling van de totaal salarisposten.

Verdeling van de bezoldiging der werklieden in 1937.

Benaming	In guldens	in % v/h. totaal
Nominaal loon	f 9.164.569,52	90.-
Uitkering bij ziekte of ongeval ..	319.905,23	3.1
Continuutoeslag	70.901,45	0.7
Overwerk	103.154,60	1.-
Verdere beloningen (als toeslagen voor toezicht over anderen, voor vuilwerk, voor werken in hogere functie e.d.)	78.044,80	0.8
Stuk- of tariefwerk	416.567,03	4.1
Andere uitkeringen (als wacht- en waakdiensten)	32.140,-	0.3
Totaal	f 10185.282,63	100.-

Verdeling van de bezoldiging van de ambtenaren op jaarwedde in 1937.

Benaming	In guldens	In %
Nominaal-salaris	f 7.921.520,49	95.-
Uitkering bij ziekte of ongeval ..	187.659,15	2,3
Diploma-toelagen	63.556,61	0,7
Andere toelagen	70.518,93	0,9
Continuutoeslag	14.588,17	0,1
Overwerk	49.705,03	0,6
Verdere beloningen (als toelagen thuiswachten enz.)	32.617,09	0,4
Totaal	f 8.340.165,46	100.-

De gemeente Rotterdam kent bij de vaststelling van het nominale salaris twee bepalingen van algemeen aard, namelijk de aftrek van 3 pCt. op het salaris of weekloon van ongehuwden en een toeslag aan de verzorgers van grote gezinnen daartegenover in den vorm van een uitkering voor ieder kind boven het derde.

Loon-technisch bezien, bestaat voor beide maatregelen niet de minste aanleiding. Noch de kwaliteit van

de gepresteerde arbeid, noch de bekwaamheid van het individu staan ermee in direct verband.

De maatregelen zijn dan ook een uitvloeisel van de opvatting diergenen, die verband leggen tussen loon en behoefte en die dus een algemeen sociaal element bij de loonbepaling invoeren.

De ongehuwde kan — in het algemeen — met minder toe, terwijl het grote gezin zwaarder lasten draagt; de sterkeren dragen dan ietwat mee in de lasten van de zwakkeren.

Zo is de theorie.

Maar nu de practijk.

Voor de 4350 ambtenaren op jaarloon vinden wij:

nominaal salaris	f 7.921.520.48
uitbetaald aan ongehuwden	2.349.437.67
ingehouden wegens ongehuwdenaftrek	123.768.77
kosten van de uitkering aan de verzorgers van grote gezinnen	11.806.60

Voor de 6572 werklieden op weekloon evenwel:

nominaal salaris	f 9.164.569.52
uitbetaald aan ongehuwden	639.747.59
ingehouden wegens ongehuwdenaftrek	38.934.08
kosten van de uitkering aan de verzorgers van grote gezinnen	66.541.80

Hieruit blijkt vooreerst, dat de gemeente Rotterdam aan deze „sociale” maatregel overhoudt een bedrag van f 84.354.45.

Daarnaast blijkt, dat de werklieden er in totaal een voordeel aan hebben van f 27.607.72 en de ambtenaren een nadeel van f 111.962.17, hetgeen dus betekent, dat de ambtenaren op jaarloon dat bedrag bij wijze van subsidie doen toekomen aan een aantal grote gezinnen van werklieden.

Doch zelfs onder de werklieden vallen deze subsidies opmerkelijk uit.

Een dienst als „De technische Dienst” met goeddeels ongeschoolde arbeiders brengt aan ongehuwdenaftrek op f 2.355.63, maar deelt aan grote gezinnen uit f 18.376.80. De telefoondienst echter met vrijwel uitsluitend geschoolde vakarbeiders houdt in van de ongehuwden f 2.888.19 en betaalt aan grote gezinnen uit f 592.80!

Men ziet, hoe een theorie van sociale rechtvaardigheid bij toepassing leidt tot loon-technische ongerijmdheid.

* * *

Wij zullen vervolgens enige mededelingen doen over de lonen der werklieden en ambtenaren, waarbij men er rekening mede moet houden, dat de cijfers moeten worden verminderd met rond 10 pCt. voor de verhalen van de pensioensbijdragen.

Vooreerst een overzicht van de samenstelling van het werklieden-personeel in 1937.

Klasse	Minimum	1e verhoging	2e verhoging	3e verhoging	4e verhoging	5e verhoging	Maximum	Maximum in %	Totaal	% van het totaal
A (ongeschoolden)	131	4	3	1	6	9	236	60	390	6
B (routine arb.)	21	3	4	1	6	21	623	92	679	10
C (geoeffenden)	161	26	32	37	74	66	1994	83	2390	36
D (geschoolden)	51	3	12	10	37	116	1841	88	2070	32
E (voorlieden)	3	4	2	4	20	78	397	78	508	8
I (dienstboden)	55	17	8	5	5	7	87	47	184	3
II (werksters)	26	8	16	6	6	12	277	79	351	5
Totaal per verhogingstrap ..	448	65	77	64	154	309	5455	83	6572	
In % per verhogingstrap	7	1	1	1	2	5	83	—	100	100

Zoals de geoeffenden en de geschoolden tezamen 68 pCt. van het personeel vormen, zo vindt men ook in de leeftijdsgroep van 35 tot 45 jaar niet minder dan 48 pCt. De maatregel om 60-jarigen met wachtgeld in afwachting van pensioen de dienst te doen verlaten heeft sterke invloed op de samenstelling van het personeel uitgeoefend.

Hetzelfde geldt voor de onderscheiding der ambtenaren naar leeftijd, met dien verstande, dat hier

de verdeling gelijkmatig over de verschillende groepen opvalt.

Leeftijdsgroepen	Werklieden		Ambtenaren	
	Aantallen	In % v/h. totaal	Aantallen	In %
Beneden 21 jaar ..	125	2	45	1
21 t/m 24 jaar	148	2	379	9
25 " 29 "	272	4	519	12
30 " 34 "	740	11	740	17
35 " 39 "	1444	22	734	17
40 " 44 "	1682	26	657	15
45 " 49 "	1183	18	555	13
50 " 54 "	663	10	488	11
55 " 59 "	245	4	196	4
60 jaar en ouder ..	76	1	37	1
Totaal.....	6572	100	4350	100

Was voor 83 pCt. der werklieden het maximumloon bereikt, voor de ambtenaren vinden wij een totaal ander beeld. Hier heeft slechts 41 pCt. het maximum behaald.

Een gespecificeerd overzicht hiervan is verwerkt in de tabel aan den voet van deze bladzijde.

Opmerkelijk is hierbij, dat in klasse 1, welke voor een deel als voortzetting van de werkliedenklassen is te beschouwen en welke 20.7 pCt. van het totaal uitmaakt, ruim 50 pCt. reeds het maximum heeft bereikt, hoewel in deze klasse ook de veelal jeugdige schrijvers voorkomen, zodat de groep portiers, boden e.d. ook grotendeels het maximum heeft bereikt.

* *

Niet minder interessant, vooral ook ter vergelijking, zijn de gegevens omtrent verzuim wegens ziekte en ongeval. Onderscheid tussen beide verzuimen, gelijk in het vrije bedrijf, wordt bij de overheid niet gemaakt. Wil men vergelijken, dan moet men dus met deze samenvatting rekening houden.

Eerst vragen wij aandacht voor de gegevens in verband met de leeftijden:

	Werklieden		Ambtenaren	
	Aantal	Percentage ziekte-dagen	Aantal	Percentage ziekte-dagen
Beneden 21 jaar..	125	1,-	45	1,4
21 t/m 24 jaar ..	150	1,3	379	3,8
25 " 29 " ..	279	1,7	519	2,3
30 " 34 " ..	748	2,4	740	2,3
35 " 39 " ..	1450	3,-	734	2,3
40 " 44 " ..	1697	3,3	657	2,8
45 " 49 " ..	1191	3,1	555	2,5
50 " 54 " ..	667	3,5	488	3,3
55 " 59 " ..	251	4,1	196	1,9
60 jaar en ouder..	72	7,2	37	1,6

Wanneer wij daarnaast het verzuim tengevolge van ziekte en ongeval gedetailleerd bezien bij de voornaamste diensten en bedrijven, treft ook hier weer het normale verschijnsel, dat het verzuimpercentage, waar veel vrouwelijk personeel in dienst is, beduidend hoger oploopt dan het normale. Bij de voor enige jaren ingevoerde algemene controle door de Gemeentelijke Geneeskundige dienst, tengevolge waarvan een absolute medische controle op het gehele personeel wordt uitgeoefend, kan men derhalve aannemen, dat de verzuimpercentages medisch verantwoord mogen worden geacht.

Een globale vergelijking met het vrije bedrijf is, wat de financiële uitkomsten betreft, niet te maken, omdat de „blijvende renten bij ongeval” voor het gemeentepersoneel uiteraard als pensioenen tot uitdrukking komen. Men zou dus bijeen moeten nemen de kosten voor ziektegeld en de tijdelijke uitkeringen krachtens de ongevallenwet.

Aan de werklieden werd door de gemeente Rotterdam bij een nominaal jaarloonbedrag van f 9.164.569.52 uitbetaald f 319.905.23, hetgeen neerkomt op rond 3½ pCt., terwijl voor de ambtenaren tegenover 1.22.764 dagen, waarop verplichting tot werken bestond, voorkomen 33.894 verzuimdagen, hetgeen 2.77 pCt. uitmaakt. Van de totale looncijfers, dus met inbegrip van overwerk, toelagen e.d. zijn de percentages respectievelijk 3.1 en 2.3.

Stand der periodieke verhogingen voor de ambtenaren op jaarwedde naar den toestand op 15 Februari 1938. 1)

Klasse (met type functies)	Min.	Verhogingen										Tot. p/kl.	in %		
		1e verh.	2e verh.	3e verh.	4e verh.	5e verh.	6e verh.	7e verh.	8e verh.	9e verh.	10e verh.				
a. Machineschrijver (schrijfster)	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	0.11
1a. Ambtenares v.d. Huish. dienst b.e. verpl. inrichting	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	4	0.11
1. Schrijvers, Portiers, Bodan enz.	86	66	44	36	67	78	402	—	—	—	—	—	—	779	20.70
2a. Gedipl. Verplegers (verpleegsters)	75	30	24	29	11	10	248	—	—	—	—	—	—	427	11.34
2. Controleurs, Havenbedienden, vakkundigen b.e. verpl. inrichting	1	1	—	6	13	33	167	—	—	—	—	—	—	221	5.87
2 en 3 gecomb. Kantoorbedienden, klerken, Adj. controleurs R.E.T., enz.	24	12	19	28	63	86	87	33	100	—	—	—	—	452	12.01
3. Ass. opzichters, Onderbazen enz.	33	6	14	28	74	35	156	—	—	—	—	—	—	346	9.19
4a. Opzichter(es) b.e. verpl. inr.	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	0.05
4. Bazan, controleurs voor Soc. Werk, Opzichters, Controleurs R.E.T., enz.	20	13	33	23	24	56	108	—	—	—	—	—	—	277	7.36
4 en 5 gecomb. Adj. commiezen	—	—	55	8	19	80	29	1	57	—	—	—	—	249	6.62
5. Techn. controleurs, Keurmeesters, Hoofdcontroleurs voor S.W. enz.	1	—	6	12	11	31	86	—	—	—	—	—	—	147	3.91
5 en 6 gecomb. Techn. ambten. 2e kl. enz.	13	3	9	61	12	3	8	88	78	—	—	—	—	275	7.31
6. Hoofdmachinisten, deurwaarders enz.	—	—	1	1	3	2	5	—	—	—	—	—	—	12	0.32
6 en 7 gecomb. Commiezen, havenloodsen	—	—	11	10	36	29	39	56	—	—	—	—	—	181	4.81
7 en 8 gecomb. Techn. ambtenaar 1e kl.	—	1	—	5	54	24	22	—	—	—	—	—	—	106	2.82
8. Techn. Inspecteurs, enz.	—	—	1	2	5	10	—	—	—	—	—	—	—	18	0.48
8 en 9 gecomb. Hoofdcommiezen enz.	—	—	—	26	11	3	3	1	15	—	—	—	—	59	1.33
9. Techn. Hoofdambtenaar 2e kl.	3	4	9	22	5	7	—	—	—	—	—	—	—	50	1.33
10. Geneesheren Psych. Inr. „Maasoord”	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0.05
11. Admin. Hoofdambtenaren, Referendaris, Technische Hoofdambtenaren 1e kl.	1	3	2	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	11	0.29
12. Architecten, Ingenieurs, Bacteriologen	4	5	2	—	1	2	10	6	2	3	6	—	—	41	1.09
II. Hoofden van dienstvakken en enige andere hogere ambtenaren	9	9	8	15	9	50	—	—	—	—	—	—	—	100	2.66

1) De dubbele lijn duidt de laatste verhoging van de betreffende klasse aan.

Gesplitst naar de voornaamste diensten en bedrijven zijn de cijfers als volgt:

Dienst	Aantal werkliden	Waaraan vrouwen	% ziekte-uren van roosteruren	Aantal ambtenaren	Waaraan vrouwen	% ziekte-dagen
Drinkwaterleiding	279	11	1,8	113	9	2,—
Electriciteitsbedr.	592	18	2,5	463	28	1,46
Gasbedrijf.....	672	15	2,9	177	18	1,8
Havenbedrijf	310	2	2,7	178	4	2,49
Psych. Inr. „Maas- oord”	83	21	3,6	295	205	4,28
Maatsch. Hulpbet.	76	53	4,1	538	107	2,07
Secretarie	59	25	6,9	437	42	1,55
Slachthuis	70	2	2,5	50	—	3,64
Technische Dienst	1071	13	2,7	430	16	1,88
Telefoon Dienst ..	210	16	3,5	182	99	3,25
Trambedrijf.....	1771	5	3,5	195	29	1,50
Vervoer en Reinig.	846	4	4,—	109	5	3,28
Ziekenh. Bergweg	114	86	4,8	265	240	5,16
„ Coolsingel	193	136	5,1	465	411	5,67

Ten slotte geeft de statistiek over 1937 thans ook precieze mededelingen over de loonkosten per uur voor de gemeente der verschillende groepen arbeiders.

De factoren, waaruit tenslotte dit gemiddelde loonkostencijfer is samengesteld, zijn als volgt berekend.

Het gemiddelde groepsinkomen per uur is berekend door het totaal aantal uren gewerkt in tijdloon te delen op het totaal der nominale bezoldiging voor de groep, vermeerderd met de overwerkkosten en verminderd met de ongehuwdenaftrek. Aldus is een zuiver quotiënt verkregen: het bedrag, dat alle uren in tijdloon gewerkt hebben gekost. Daarnaast is het totaal aantal uren in stuk- en tariefwerk gedeeld op het verdiende stuk en tariefwerk, zodat ook hier een zuiver gemiddelde is verkregen. Daarna zijn de groepsgegevens verwerkt tot gemiddelden voor de loonklassen.

Vervolgens is het totaal der uitkeringen bij ziekte en ongeval gedeeld door het totaal der gewerkte uren, zowel in tijdloon als in tariefloon. Hetzelfde is geschied met de uitkeringen bij vakantie en verlof; de continu-toeslag en het geheel der verdere beloningen. Hieraan is tenslotte nog toegevoegd de uitkering aan de verzorgers van grote gezinnen en de 4% pCt. van het loon, welke de ten laste der gemeente blijvende bijdrage vormt in de pensioensbijdragen.

Dit geeft gesplitst voor volwassenen en jeugdigen:

A. Volwassenen: kosten van een uur arbeid in centen.

Klasse	Aantal personen	1) Nominiaal uurloon		Gem. uurinkomen over alle gewerkte uren	Kosten per gewerkt uur voor:						
		min	max		Ziekte en ongeval	Vacantie en verlof	Continu-toeslag	Verdere beloning	Uitkering voor kinderen	4% pensioenpremie ten laste der gemeente blijvend	Kosten van één uur arbeid
A	292	45½	57	57.12	2.39	3.22	1.08	0.51	0.59	2.89	67.80
B	675	48½	60	60.49	2.68	3.51	0.76	0.46	0.56	3.06	71.52
C	2339	51½	63	63.42	2.01	3.40	0.44	0.51	0.53	3.14	73.45
D	2068	54½	66	65.87	2.09	3.66	0.44	0.60	0.42	3.27	76.35
E	508	58	69	73.69	1.58	4.19	0.68	0.56	0.31	3.63	84.64
1	151	—	—	29.—	0.82	1.46	—	0.17	—	1.42	32.91
2	347	—	—	36.35	2.29	1.99	0.02	0.70	0.01	1.86	43.22
Alle klassen	6383	—	—	62.22	2.08	3.43	0.49	0.54	0.44	3.09	72.29

1) Gevonden door deling van het nominale weekloon door 48 (uren). Bij de klassen 1 en 2 niet ingevuld in verband met langere werktijd Ziekenhuizen en „Maasoord”.

Het ligt niet in mijn bedoeling aan deze cijfers conclusies vast te knopen.

Slechts moge ik de wens uiten, dat deze veel meer dan vroeger gedetailleerde en naar mijn mening ook voor vergelijking thans bruikbare statistische gegevens over de lonen en salarissen der gemeente Rotterdam anderen zullen prikkelen op dezelfde weg zich te begeben.

B. Jeugdigen.

Klasse	Aantal personen	Gem. uurinkomen over alle gewerkte uren	Kosten per gewerkt uur voor:					4% pensioenpremie ten laste der gemeente blijvend	Kosten van één uur arbeid
			Ziekte en ongeval	Vacantie en verlof	Continu-toeslag	Verdere beloning	Uitkering voor kinderen		
A	98	22.27	0.23	1.03	0.30	0.11	—	1.08	25.02
B	4	30.53	—	1.85	0.07	0.05	—	1.46	33.96
C	51	28.47	0.38	1.57	—	—	—	1.37	31.79
D	2	43.59	—	1.06	—	1.23	—	2.02	46.90
E	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	33	19.09	0.35	0.94	—	0.36	—	0.93	21.67
2	4	27.70	0.13	0.96	—	0.59	—	1.32	30.70
Gem. over alle klassen	192	23.84	0.28	1.17	0.15	0.14	—	1.15	26.37

Naarmate een centrale behandeling van loon- en arbeidsvoorwaarden voor het Rijk en de lagere Organen wordt nagestreefd, naar diezelfde mate zal het voorhanden statistische materiaal moeten worden geordend en bewerkt dusdanig, dat men ook centraal daaruit conclusies kan trekken, welke voor het volgen van een doeltreffende loonpolitiek door de overheid, nuttig en m.i. trouwens onmisbaar zijn.

De statistiek zal dan tevens een doeltreffende correctie in het leven roepen op ieder streven bij de loonbepaling elementen in het geding te brengen, welke er van nature niet thuis horen en welke uitwerking dus met meer dan nauwgezetheid dient te worden gadeslagen.

J. RATTÉ.

VOORGESCHIEDENIS EN ACHTERGROND VAN DE (SECURITIES AND) E(XCHANGE) C(OMMISSION) EN HAAR WERK.

Nu de tweede ambtsperiode van President Roosevelt tegen haar einde loopt en nu ons voor het najaar de volle inzet der Amerikaansche verkiezingscampagne staat te wachten, die in November 1940 haar ontkenning zal vinden, is het wellicht niet ondiensig zich ervan rekenschap te geven in hoeverre verwacht mag worden, dat het door Roosevelt nagestreefde en grootendeels tot stand gebrachte sociale hervormingswerk ingeval van een verandering in de meerderheidsverhoudingen — met dezen bewindsman — tot verdwijnen gedoemd zal zijn, dan wel in hoeverre de wetgeving der Rooseveltse aera van duurzaam bestand zal blijken te zijn.

„Democraten” en „Republikeinen”.

In het politieke leven der Vereenigde Staten is de z.g. democratische partij, zooals bekend de geboren oppositie-partij. Dit wordt duidelijk als men bedenkt, dat deze partij in haar oorsprong is terug te leiden tot de confederatie der Zuidelijke Staten, die in de zestiger jaren zonder succes hebben getracht zich van de Noordelijke Staten af te scheiden. Onder normale omstandigheden immers zijn de z.g. Republikeinen vrijwel zeker van een meerderheid, zij het ook, dat deze naar gelang van den politieken getijdstroom van grootte nogal veranderlijk is. De benaming Republikeinsche partij is op zichzelf even alles- en nietszeggend als die der democratische concurrentie-onderneming. Laten wij echter ermede volstaan ons voor den geest te halen, dat ook deze naam weliswaar niet tijdens den burgeroorlog is ontstaan, doch in dit tijdperk zijn definitieve, nu reeds tamelijk verbleekte, beteekenis heeft gekregen: Het befaamde leger der Noordelijke Staten, dat na jarenlang verbitterden strijd in den burgeroorlog de overwinning heeft behaald, heette niet tevergeefs de G(rand) A(rmy) of the R(epublic).

Slechts indien zeer bijzondere omstandigheden de democratische partij te hulp komen, kan zij hopen een stembusoverwinning te behalen. Voorwaarde hier-

voor is, dat én de positie van haar republikeinse tegenstanders door tegenspoed van politieken en/of economischen aard buitengewoon verzwakt is, én dat de democratische oppositie-partij de beschikking heeft over een bijzonder populair en tot de groote massa sprekenden candidaat.

Th. Roosevelt — Wilson — F. D. Roosevelt.

Het laatste voorbeeld van dezen gang van zaken vóór de „landslide”, de groote aardverschuiving op binnenlandsch politiek gebied, die in 1932 tot de eerste verkiezing van Franklin D. Roosevelt heeft geleid, is aan te wijzen in de verkiezingscampagne van 1912: In dit laatste jaar hadden de Republikeinen het ongeluk, dat de vroegere, nog steeds buitengewoon populaire President Theodore Roosevelt zich niet bij de beslissing van de partij-instanties wenschte neer te leggen, die weigerden hem voor den derden keer candidaat te stellen, doch zijn eigen (progressistische) partij uit den grond stampte. Bijgevolg werden noch Theodore Roosevelt noch zijn opvolger Taft herkozen, maar koos men, met een relatieve meerderheid, den democraat Wilson.

Woodrow Wilson had evenals Franklin D. Roosevelt, die hem twintig jaar later op zou volgen, een groot en ingrijpend programma van sociaal-economische hervorming in zijn verkiezings-„platform” doen opnemen. Evenals Franklin D. Roosevelt heeft Wilson zijn beste krachten eraan gegeven deze beloften in te lossen en hij heeft dan ook, hoewel zijn plannen uiteraard door het uitbreken van den grooten oorlog werden gekortwiek, een belangrijk wetgevingswerk achtergelaten, dat grootendeels van blijvende waarde is gebleken: Hierbij behoort weliswaar niet het nieuwe gematigde tarief der invoerrechten (Simmons-Underwood Tariff Act) van 3 October 1913, dat den eigenlijken inzet van den verkiezingsstrijd van 1912 had gevormd en dat uit den aard der zaak een betrekkelijk ephemer karakter droeg; echter wél met name de Federal Reserve Act van 1913, die een hervorming van het geld- en bankwezen der Vereenigde Staten beoogde en waardoor tevens in het tot nog toe bestaande gemis aan een centrale circulatiebank moest worden voorzien. Het nauwelijks georganiseerde Federal Reserve System heeft welhaast onmiddellijk de geweldige krachtproef van de oorlogs-economie en -financiering moeten doorstaan, en geen grooter lof is denkbaar dan dat het deze heeft kunnen doorstaan.

Van minder, doch ook nog van duurzame, betekenis is de anti-trustwetgeving door en onder Wilson tot stand gebracht, al ligt de eigenlijke waarde van de Clayton-Act van 1913 niet zoozeer in zijn specifieke anti-trust gehalte dan wel in de bepalingen ter bestrijding van de oneerlijke concurrentie, om slechts de meest markante voorbeelden te noemen.

En ook in dit opzicht is een duidelijk parallellisme aan te wijzen tusschen het wetgevingswerk door Woodrow Wilson en door Franklin D. Roosevelt verricht: Ook dezen bewindsman zal het niet bespaard blijven, nadat hij, hetzij aanstonds, hetzij pas begin 1945, zijn hooge functie zal hebben neergelegd, en nadat zijn politieke partij van de macht zal zijn verdrongen, te zien, hoe in het wetgevingswerk, door hem geïnitieerd en grootendeels persoonlijk verricht, het kaf van het koren zal worden gescheiden. Zonder zich overigens op het hachelijke gebied der profetie te begeven, kan gezegd worden, dat die scheidslijn zich reeds in groote trekken begint af te teekenen.

De wetgeving der nieuwe (F. D. Roosevelt'sche) aera.

Indien men zich een globaal overzicht verschaft van het zeer omvangrijke wetgevingswerk der F. D. Roosevelt'sche aera, kan men, naar het mij voorkomt, drie groepen van wettelijke maatregelen onderscheiden:

Ten aanzien van de eerste groep staat reeds nu vrijwel vast, dat haar geen duurzaam bestaan bescho-

ren zal zijn. Hierbij reken ik den zilveraankoop en de landbouwcrisiswetten alsmede het grootste gedeelte van de ordeningswetgeving (waaronder ik telkens onder wetgeving administratieve voorschriften, gemaakt krachtens delegatie door de wet, mede begrip).

Wat betreft de tweede groep van wettelijke maatregelen, is de strijd over haar levensduur nog onbeslist. Hierbij zou ik de wetgeving nopens de verhouding van kapitaal en arbeid in den ruimsten zin van het woord, benevens de belastingwetgeving met het vooropgezette doel eener sociaal-economische hervorming, willen rekenen. Ten opzichte van dit laatste punt heb ik mijn inzicht herhaaldelijk kenbaar gemaakt en ik moge in zooverre naar het vroeger gezegde verwijzen.¹⁾

Verreweg het belangrijkste is echter dat gedeelte van Franklin D. Roosevelt's wetgevingswerk, waarvan veilig mag worden aangenomen, dat het ongeacht de ups en downs der Amerikaansche binnenlandsche politiek ook in de verdere toekomst, althans in zijn hoofdlijnen, van waarde zal blijven. Bij deze derde en laatste groep behooren, naast de Social Security wetten, waardoor in de tot aan het begin der Roosevelt'sche aera bestaande algemeene leemte op het gebied der sociale verzekering werd voorzien en de wijziging der federale bankwetten, vooral de Securities and Exchange wetgeving, die het onderwerp van de hier volgende beschouwingen vormt.

De wettelijke bescherming van het vermogen der N.V. vóór 1933.

Geen twijfel, of een ingrijpen van den federalen wetgever op het gebied van het Amerikaansche emissiewezen, den effectenhandel en, zij het in belangrijk mindere mate, ook op het gebied van het Amerikaansche beurswezen, was reeds langs voor het begin van de Roosevelt'sche aera en reeds lang voor de „crash” van 1929 hóóg noodig. Hard als het klinken moge, de Vereenigde Staten waren gedurende het tijdperk sedert de laatste decennia der 19e eeuw, waarin zich de industrialisatie op groote schaal heeft voltrokken, dus gedurende de Amerikaansche „Gründerzeit”, het dorado van den financieringszwendel geworden.

„Blue Sky”-wetten.

Hiervan getuigen de z.g. „Blue Sky-laws” der afzonderlijke staten, wier eerst officieus en naderhand officieel geworden naam op zichzelf al boekdeelen spreekt: Deze wetten beoogen immers te voorkomen, dat den goedgelovigen belegger dan wel speculant het blauwe van den hemel worde beloofd. Een voorlooper van deze wetgeving der afzonderlijke staten heet een — reeds lang ingetrokken — wet van den staat Massasuchetts van 1875 te zijn, doch de eerste moderne Blue Sky-law is die van den staat Kansas van 1911, en de overgrote meerderheid der staten die Blue Sky-laws hebben gemaakt, — zijnde naar den stand van 1 Januari 1939: 48 van de 53 rechtskringen der Unie, in welker rijen overigens de staat Delaware niet tevergeefs ontbreekt — is hiertoe pas in het tijdperk na den grooten oorlog overgegaan.

Dit leidt ons meteen tot de oorzaak van de betrekkelijk geringe waarde der onderhavige wetgeving der afzonderlijke staten: de wetgevende bevoegdheid der afzonderlijke staten, hoe ijverig die ook daarover mogen waken, strekt zich uiteraard niet verder uit dan tot de respectievelijke staatsgrenzen. Evenmin gaat de bevoegdheid der staatsrechtspraak daarbuiten. En nu een keten nooit sterker kan zijn dan haar zwakste schakel, zooals de machtige Unie tot haar schade en schande heeft moeten ondervinden toen de vrijwel onbelangrijke staat New Jersey de geheele, op bestrijding der Holding Company gebaseerde en gemunte, anti-trustwetgeving van 1890 bij voorbaat

¹⁾ Vergelijk Schmey: Belasting-Wetgeving en -Politiek in de Vereenigde Staten in 1938, Nos. 1191—1192 van dit tijdschrift en „Kentering in de Amerikaansche Belastingpolitiek”, avondblad „De Telegraaf”, d.d. 13 Mei 1939.

schaakmat zette door een novelle tot de locale wet op de Naamlooze Vennootschappen aan te nemen, is het zonder meer duidelijk, dat aan het nuttig effect van de Blue Sky-wetgeving der afzonderlijke staten zeer enge grenzen waren en zijn gesteld.

Weliswaar is er in theorie een radicale en alleszins doeltreffende oplossing van dit heele vragencomplex denkbaar, t.w. de invoering eener federale wetgeving op de Naamlooze Vennootschappen, die met name scherpe bepalingen ten opzichte van de wettelijke bescherming van het vermogen der Amerikaansche N.V. zou moeten bevatten, zooals wij dit in Nederland en op ons continent in het algemeen kennen. Dat immers de *épargne publique*, dit bij uitstek te beschermen belang, aan de grootste gevaren blootstaat, *niet* van de zijde van den doodenkelen *commissionnaire*-effecten, die verduistering pleegt en die dan ook door de gerechte straf spoedig genoeg wordt achterhaald, veeleer door de lichtzinnige financierings-, met name emissie-methodes, niemand zal het ontkennen; noch, dat dit groote kwaad op geen betere en doeltreffender manier de kop ingedrukt kan worden, dan langs wettelijken weg voor een behoorlijke bescherming van het vermogen der Naamlooze Vennootschappen te zorgen, niet alleen gedurende het stadium harer oprichting en kapitaalsverhooging, maar ook gedurende haar verder bestaan.

Welnu, wij zijn gewoon de zoo juist gereleveerde principes als zoo vanzelfsprekend te beschouwen — overigens niet zonder dat ook deze ervaringen duur gekocht moesten worden, begonnen met de South Sea Bubble en de ondernemingen van John Law tot aan de van Duitschland uitstralende „krach” in de zeventiger jaren der vorige eeuw, die het roemlooze einde van het Deutsche „Gründer”-tijdperk betekende — dat velen onzer zich van hun bestaan nauwelijks meer rekenschap plegen te geven. Niet aldus in de Vereenigde Staten, waar een doeltreffende wettelijke bescherming van het vermogen der Naamlooze Vennootschappen en daardoor van het belegend publiek tot aan het tot stand komen van de Securities and Exchange-wetgeving nagenoeg geheel ontbrak.

De bevoegdheid van den federalen wetgever.

Zooals ik reeds elders uitvoerig heb betoogd, is een verklaring van dezen stand van zaken, althans van buitenaf bekeken, te vinden in de merkwaardige verdeling der wetgevende bevoegdheid tusschen Unie eenerzijds en afzonderlijke staten anderzijds, die de auteurs der Grondwet van 1787 hebben goedgevonden en die in principe tot op heden is gehandhaafd. Op privaatrechtelijk gebied mist de Unie nog steeds elke wetgevende bevoegdheid, tenzij de federale wetten strekken tot regeling van „commerce and trade among the several states and with foreign nations” (art. I, § 8 der Federale Grondwet), op welke eerwaardige constitutioneele bepaling het geheele gebouw der Securities and Exchange-wetgeving is komen te rusten.

Ondertusschen vloede uit de zoo juist gereleveerde verdeling van de wetgevende bevoegdheid voort, dat de wetgeving nopens de Naamlooze Vennootschappen het domein der afzonderlijke staten bleef en dat zich bijgevolg op dit gebied der wetgeving wel zeer merkwaardige concurrentieverhoudingen tusschen de staten onderling ontwikkelden. Enkele kleine staten, van welke New Jersey, Delaware en Maryland beroemd dan wel berucht zijn geworden, trachtten tot heil der staatsfinanciën door toeschietelijkheid hunner vennootschapsrechtelijke wetten, vooral ten aanzien van de wettelijke bescherming van het vermogen der N.V., zooveel mogelijk ondernemingen te bewegen, hun territorium tot domicilie te kiezen, en begonnen weldra elkander, wat de meegaandheid betreft, te overtroeven. Dit procédé is begonnen met de befaamde novelle op de Vennootschapswet van den staat New Jersey van 1889, waardoor — wij bevinden ons op het gebied van de fictie-leer optima forma — voor het eerst binnen de Vereenigde Staten aan Naamlooze Vennootschap-

pen, opgericht onder het recht van eenigen staat, algemeene bevoegdheid werd toegestaan aandeelhoudster in andere Naamlooze Vennootschappen te zijn, hetgeen het ontstaan van de Holding Maatschappij als instrument der financiering als ook der heerschappij beteekende.

De concurrentie der afzonderlijke staten onderling heeft achtereenvolgens geleid tot een algeheele denaturatie der begrippen „aandeel” en „aandeelenkapitaal”, die gesymboliseerd wordt door den zegetocht van het aandeel zonder stemrecht in de jaren voorafgaand aan den grooten oorlog, en van het aandeel zonder nominale waarde in het tijdperk op dit evenement volgend. Zelfs de federale Regeering heeft zich bij de resultaten dezer feitelijke ontwikkeling neergelegd door bijv. voor enkele doeleinden van den „New Deal”, waarvoor zij een privaatrechtelijken rechtsvorm wenschte te bezigen, N.V.'s onder het recht van den staat Delaware op te richten.

Psychologische oorzaken.

Wij mogen echter niet veronderstellen, dat wij een goed inzicht in deze ontwikkeling verkregen hebben door haar uiterlijken gang in groote trekken te volgen; veeleer dienen wij, zij het ook met gepaste beknoptheid, aan de diepere oorzaak dezer ontwikkeling aandacht te besteden. En te dien aanzien meen ik, dat gesproken mag worden van een typisch Amerikaansche geestesgesteldheid, die voortvloeit uit de statica en dynamica van 's lands sociale economie en geografie, en die dan ook de sleutel is tot beter begrip van den hierboven geschetsten gang van zaken.

De bijzondere aard van het Amerikaansche economisch denken, waarop ik hier doel, kan moeilijk anders weergegeven worden dan door deze mentaliteit met voorbeelden aan te toonen:

In de Vereenigde Staten is een langdurige periode van sterke economische expansie nauwelijks achter den rug, en velen nemen zelfs nu nog aan, dat de hierin ingetreden stilstand slechts van tijdelijken aard is. Het permanent karakter van den economischen opgang, althans op langen termijn beschouwd, werd dan ook weldra een axioma, dat in het bewustzijn van hoog en laag, zoowel van den enkeling als van de massa als een soort van economische belijdenis gold. Op den grondslag van deze algemeene overtuiging heeft men niet geaarzeld voor het kleinste en voor het grootste particuliere huishouden, voor de begroting van een arbeidersgezin evengoed als voor die van de United States Steel Corporation de „future earnings”, de toekomstige baten, en nog wel met een zekere regelmaat stijgende baten, te kapitaliseeren en het toelaatbaar te achten, dat tegenover dit — volgens onze begrippen weinig reële — actief verplichtingen werden aangegaan.

Hier ligt, voor wat betreft de particuliere sfeer, de psychologische oorzaak van de glorificatie van het huurkoopstelsel, met behulp waarvan een groot gedeelte der productie van verbruiksgoederen wordt afgezet en gefinancierd, en dat achteraf zijn wetenschappelijken profet in Prof. Seligmann heeft gevonden.

De „earning power theory”.

Op dezen geestelijken bodem is tevens de befaamde „earning power theory” ontsproten, die voor het financieele beleid der in den rechtsvorm der N.V. georganiseerde ondernemingen en voor de waardeering harer aandelen de leer verkondigde, dat de waarde eener onderneming niets uit te staan zou hebben met de oorspronkelijke investering en met de gekweekte reserves, maar alleen af zou hangen van haar „earning power” d.w.z. van haar toekomstige winstkansen.

Teneinde elk mogelijk misverstand met betrekking tot de causaalnexus dezer ontwikkeling uit te schakelen, zij hieraan toegevoegd, dat de hierboven geschetste ontwikkeling niet door de „earning power theory” werd veroorzaakt, maar omgekeerd. Bedoelde theorie heeft niet minder doch ook niet méér gedaan dan de praktijk van het zakenleven reeds lang

beheerschende opvattingen in een wetenschappelijken dan wel pseudo-wetenschappelijken vorm te brengen. En nog een tweede opmerking is in dit verband misschien niet onnuttig, nl. dat de „earning power theory” dan wel de haar ten grondslag liggende mentaliteit uit de economische crisis na 1929 weliswaar deerlijk gehavend te voorschijn is gekomen, doch nog geenszins den geest heeft gegeven. Zij behoort nog tot het land der levenden, en zooals Antaios, zoon van Gaia, uit iedere aanraking met zijn moeder nieuwe kracht putte, schept zij nieuwen levensadem in elke, ook de kortstondigste, economische expansie-beweging.

De „earning power theory” dan wel het geheele ingewikkelde complex van feiten en handelingen, van oorzaken en gevolgen, dat met dit slagwoord wordt aangeduid, heeft een zeer belangrijke rol gespeeld bij de ineenstorting van het koersgebouw der New-Yorksche Beurs in 1929 en de daarop volgende jaren. Wij hebben in haar één van de belangrijkste oorzaken, niet van de economische crisis in de Vereenigde Staten, maar wel van de hevigheid en duur dezer crisis te zien, en wel in dien zin, dat een nationaal huishouden, dat onder de vlag dezer theorie zeilde, op tegenspoed van meer dan voorbijgaanden aard net zoo min berekend is als meerbedoelde theorie rekening heeft gehouden met een niet doorzetten der gestadige economische expansie, die haar eigenlijke praemisse is.

Zoodoende kunnen wij de „earning power theory” als één der laatste schakels in de oorzakenreeks beschouwen, die heeft geleid tot de Securities and Exchange wetgeving der jaren 1933 tot en met 1935: De dramatische afloop der gebeurtenissen in het tijdperk van het najaar 1929 tot het voorjaar 1933, beginnend met de ineenstorting der effectenkoersen en eindigend met de déconfiture van vrijwel alle Amerikaanse Banken, deed de openbare meening beseffen, dat in dit heele complex van het geld-, bank- en beurswezen van overheidswege en wel door de federale regeering moest worden ingegrepen. Roosevelt was dan ook, zoodra hij aan het bewind kwam, maar al te gaarne bereid aan de openbare meening in deze tegemoet te komen, hoewel hij niet zonder succes getracht heeft, demagoog en staatsman die hij beiden is, haar in goede banen te leiden.

De S.E.C.-wetten.

De bankwetgeving der Rooseveltse aera buiten beschouwing latend, gaan wij nu over tot de bespreking der Securities and Exchange wetgeving in den eigenlijken zin. Deze omvat:

1. de Securities Act van 1933;
2. de Securities Exchange Act van 1934;
3. de Public Utility Holding Company Act 1935, benevens tal van wijzigingswetten, waarvan de belangrijkste die van 27 Mei 1936 en 25 Juni 1938 zijn.

De Securities Act van 1933 houdt zich voornamelijk met de regeling van het emissiewezen bezig. De Securities Exchange Act van 1934 bevat uitgebreide bepalingen nopens de beursorganisatie, den effectenhandel ter beurze en, dit laatste vooral sedert de wijzigingswetten, ook buiten de beurs om, terwijl de Public Utility Holding Company Act van 1935, het financieele beleid en de organisatie der Public Utility concerns te regelen beoogt.

De S.E.C. en haar zusterinstellingen.

De Securities and Exchange Commission zelf, zijnde een centraal orgaan der federale regeering, dat, op eenige later te bespreken uitzonderingen na, belast is met de uitvoering der Securities and Exchange wetgeving, maar geleidelijk ook eenige daarbuiten liggende functies heeft gekregen, werd pas geschapen door de tweede in de reeks der Securities and Exchange wetten, nl. door de Securities Exchange Act van 1934; nog door de Securities Act van 1933 werd de Federal Trade Commission met de uitvoering ervan belast.

De regeering heeft dus pas in den loop van dit

wetgevingswerk besloten, het aantal der reeds bestaande federale commissies alsnog uit te breiden. De belangrijkste ervan waren:

- de *Interstate Commerce Commission*, opgericht in 1887, (Spoorwegen);
- de *Federal Trade Commission*, opgericht in 1913, (trusts, monopolies, oneerlijke concurrentie);
- de *Federal Reserve Board*, opgericht in 1913 (bankwezen).

Onder Roosevelt's bewind werden twee andere tot nog toe betrekkelijk onbelangrijke federale commissies gereorganiseerd en geactiveerd, t.w.:

de *Federal Power Commission*, opgericht in 1920 uitsluitend voor de waterkrachtvoorziening, zag haar functie in 1935 uitgebreid tot de electriciteitsvoorziening van gebieden, vallend binnen de grenzen van méér dan één der afzonderlijke staten in het algemeen;

de *Federal Communications Commission*, opgericht in 1927 als „Radio-Division”, werd in 1934 tevens met het toezicht op de Telegrafie en Telephonie belast, die in de Vereenigde Staten geen overheidsbedrijf zijn.

Daarnaast staat de reeds gememoreerde oprichting der *Securities and Exchange Commission* in 1934 en de reorganisatie van de *Federal Reserve Board* tot „*Board of Governors of the Federal Reserve System*” in 1935, zulks binnen het kader van de Rooseveltse Bankwetgeving.

Conclusie en leidraad.

Voor de nu volgende bespreking der verschillende onderdeelen der Securities and Exchange wetgeving alsmede van haar toepassing en haar uitwerking op de praktijk van het economische leven, moeten wij twee dingen gestadig voor oogen houden, die, naar ik hoop, uit het hierboven gezegde op zichzelf reeds duidelijk zullen zijn geworden:

1. De geheele Securities and Exchange wetgeving, die berust op de z.g. interstate commerce clause der federale grondwet, is slechts toepasselijk op handelingen, verricht op het grondgebied van méér dan één der afzonderlijke staten der Unie, dan wel onder gebruikmaking van de Federale Posterijen. Nog steeds mist de Unie de wetgevende bevoegdheid en dienovereenkomstig althans de directe zeggenschap over de interne aangelegenheden der afzonderlijke staten. Nu echter nagenoeg alle eenigszins belangrijke transacties op effectengebied een „interstate” karakter dragen en zoodoende in het bereik van de machtige Securities and Exchange Commission vallen, kan over het algemeen worden aangenomen, dat de afzonderlijke staten bij machte zijn op hun eigen grondgebied dusdanige misbruiken in bedwang te houden, tenminste voor zoover zij zulks verkiezen.

2. Nu een uitbreiding der wetgevende bevoegdheid der Unie, die nagenoeg het geheele gebied van het handelsrecht zou moeten omvatten, zelfs voor een man van den durf en het initiatief van den tegenwoordigen President der Vereenigde Staten onbereikbaar is, kan het federale toezicht op het emissie- en beurswezen alsmede den effectenhandel niet anders dan overwegend *repressief* van aard zijn. De instelling van een deugdelijk *preventief* toezicht op het financieele beleid der Amerikaanse Naamlooze Venootschappen, dat zou moeten bestaan in een effectieve wettelijke bescherming van haar vermogen, met name tijdens het oprichtingsstadium, is zolang een onmogelijkheid als de machtiging, door art. I § 8 der Federale Grondwet verleend aan den federalen wetgever, in dien beperkten vorm wordt gehandhaafd, gelijk de oprichters der Vereenigde Staten, verzameld in de beroemde Conventie van 1787 te Philadelphia hebben goedgevonden en verstaan, te weten:

„(Sc. The United States shall have power) to regulate commerce and trade among the several states and with foreign nations and with the Indian tribes.”

Mr. Dr. F. E. SCHMEY.

DE EXPORT VAN RIJST EN MAIS VAN SURINAME NAAR CURAÇAO.

Rijst verdient bij den invoer van granen in Curaçao uit andere Rijksdeelen wel het eerst te worden besproken. Weliswaar is de maïsinvoer in waarde en gewicht grooter, doch Suriname exporteert practisch geen maïs en Nederland natuurlijk evenmin. Mischien zou een maïsexport vanuit Suriname naar Curaçao op te bouwen zijn, doch de Nederlandsche Antillen kunnen ook zelve veel meer van deze graansoort, althans van de soort „kleine maïs” verbouwen, dan zij thans doen. Voordat in dit laatste verbetering is gekomen en onderzocht is, wat bereikt kan worden, is het wellicht beter niet te sterk op maïsexport van Suriname naar Curaçao aan te sturen, zooals onlangs in de Tweede Kamer door Mr. Joekes werd bepleit.

Voor de cultuur van rijst zijn onze Antillen ongeschikt. Zij importeeren ca. 1000 ton rijst per jaar. Hoewel de bevolking zelve maïsbrood als hoofdvoedsel gebruikt, is deze rijst toch ook meest voor haar bestemd en een veel kleiner deel dient als scheepsprovisie. Suriname had vanaf 1920 een klein productiesurplus en exporteerde in 1937 7403 ton rijst en in 1938 7136 ton. Deze rijst is meest van slechte kwaliteit (low grade) en gaat grootendeels (in 1937 5330 ton) naar de Fransche Antillen, waar echter de invoer altijd de kans loopt om vroeg of laat door versterking der Fransche protectie maatregelen ten behoeve van de Indochina-rijst te worden belemmerd of zelfs totaal verhinderd. Kort geleden (begin 1939) deed zich dit gevaar voor; het is alleen voorkomen, doordat onze handelspolitieke onderhandelaars den vrij grooten rijstexport van Indochina naar Nederlandsch-Indië als wapen hebben gebruikt en dreigden met belemmeringen voor dezen invoer, als niet de preferentievergrooting van 15 Frs. per 100 kg, die men in de Fransche Antillen aan rijst uit het Fransche imperium was gaan toekennen, werd opgeheven.

Dergelijke gevaren duiken blijkens de ondervinding telkens opnieuw op. Het is zeer wel denkbaar, dat toch de Fransche Antillen eens als afzetland voor Surinamerijst verloren gaan, zoo goed als ook de Indische koffie door Fransche protectie van koffie uit de Fransche koloniën practisch van de markt in Frankrijk verdrongen is. Het ligt dus voor de hand te trachten den Surinaamschen rijstexport aan meer ankers vast te leggen en aan Curaçao te denken als koper. De huidige kwaliteit der Surinamerijst is weliswaar onvoldoende voor de Curaçaosche eischen, doch het Landbouwproefstation en het Departement van Landbouw-Economische Zaken in Suriname sturen juist thans met kracht aan op verbetering van de kwaliteit van Surinamerijst. Dit vermeerdert de exportkansen en verhoogt de opbrengst met 25 à 50 pCt.

Suriname moet althans een klein kwantum van zijn productie van ca. 36.000 ton als rijst van standard- of standard extra-kwaliteit kunnen afleveren! Een en ander is ook daarom uitvoerbaar, wijl men in het jaarverslag van het Departement van Landbouw-Economische Zaken van Suriname lezen kan, dat in het Paramaribo-rijstdistrict reeds ca. 30 pCt. van de gekeurde witte rijst tot de kwaliteit standard behoort, tegen 69 pCt. inferieure kwaliteit. Het Nickeriedistrict echter, dat 9/10 van den export verzorgt, leverde volgens de keurmeesters slechts 2.5 pCt. standard kwaliteit en 97.5 pCt. low grade.

Het is dus niet te verwonderen, dat thans een deel der in Curaçao benodigde rijst (f 16.000 d.i. 140 ton) door Britsch Guyana wordt geleverd en dat men vanuit Nederland thans ½ van het totaal importeert. Het is jammer, dat de handelaars, bijv. op Aruba, als zij rijst noodig hebben, daarvoor soms allereerst aanvragen doen in Britsch Guyana (bijv. blijkens een advertentie in het Commercial Review of British Guiana, nummer van Februari 1939). Maar in het algemeen moet de verkoper den koper zoeken en de

Surinaamsche Kamer van Koophandel maakt daarmee thans een begin. M.i. moet Suriname even hard werken aan verbetering van zijn export-rijst-kwaliteit en veiligstelling van dezen export, als Venezuela werkt aan het zich onafhankelijk maken van den rijst-invoer (in 1935 nog 9500 ton, waarvan 7000 ton uit Siam). Venezuela is bezig te trachten zelfvoorziening te bereiken voor dit belangrijke volksvoedsel met behulp van een 3-jaren plan, waaraan Nederlandsch kapitaal en intellect medewerken. Het zou geheel normaal zijn en van oog voor nationaal belang getuigen, als hetzelfde Nederlandsche kapitaal en intellect zich, meer dan thans, voor de veiligstelling van den export van het tot nu toe meest geslaagde uitvoerproduct van den *Surinaamschen* landbouw gingen interesseeren. Het Gouvernement van Suriname doet tot nu toe alles alleen en verdient met financieele en deskundige hulp van particuliere zijde te worden gesteund, die het bedrijf ook meer commercieele leiding zou kunnen geven.

Men hoort soms nog andere Antillen, als bijv. Cuba, Haïti en Jamaica, alsmede Colombia en Venezuela als afzetgebied voor Suriname-rijst noemen. M.i. mag men hierop niet rekenen en doet men dus beter om het autarkisch streven van deze landen te volgen. Het Britsche Rijk bereikte een groote mate van imperiale zelfvoorziening met zijn „imperial preference” tarieven; deze beletten bijv., dat bij groote rijstkoopers als Jamaica en Trinidad door Suriname concurrentie wordt aangedaan aan Britsch Guyana en Burma. Indirect worden wij zelf hierdoor ook tot autarkie gedwongen. Wij dienen er naar te streven een afzetgebied voor Suriname-rijst te scheppen in het Koninkrijk zelf.

Hierboven is reeds medegedeeld, wat *Venezuela* doet. *Santo Domingo* streeft er evenzoo naar zijn rijstimporten volkomen te vervangen door eigen product en is daarin reeds veel verder voortgeschreden dan Venezuela. De locale cultuur levert 200.000 ton. Sinds November 1936 heft men op buitenlandsche rijst een invoerrecht van niet minder dan 2.5 c/lb., d.i. ca. f 0.10 per kg, d.w.z. meer dan tweemaal zooveel als de uitvoerwaarde van rijst in Suriname (f 0.04 per kg). Verder wordt deze invoer bemoeilijkt, doordat hij sinds denzelfden datum aan invoervergunningen gebonden is, waarmede men niet vrijgevig omspringt. De invoer is van 12.000 ton in 1934 gedaald tot 9.000 ton in 1936 en 1.900 ton in 1937. Hij kwam uit Siam en Britsch-Indië.

Cuba streeft naar autarkie binnen het blok Vereenigde Staten—Cuba. Dit eiland importeert in 1936 nog ca. 200.000 ton rijst naast een eigen productie van 18.000 ton. De rijst uit de Vereenigde Staten kreeg in Augustus 1937 een zoo groote preferentie, dat sindsdien de overige import, die vooral uit Britsch-Indië kwam (met de Nourse line), met sprongen omlaag ging (2.5 miljoen Dollar in 1935 en 800.000 Dollar in 1936). Voor Suriname is hier dus niet veel te halen; Siam heeft nog de meeste kans om zich in dit land eenigszins te handhaven.

Colombia voerde in 1937 nog 8.000 ton rijst uit Indochina in en 3.000 ton uit Britsch-Indië. Nederland leverde in 1937 4000 ton en Suriname plaatste er ca. 400 ton. Het lijkt niet onmogelijk, dit laatste kwantum tijdelijk te verhoogen. Vlak naast Colombia ligt echter het rijstland Ecuador, dat een groot exportoverschot heeft! En Colombia heeft al 60.000 ton eigen productie.

Haïti heeft steeds dalende rijstimporten (in 1937—1938 nog 1000 ton) en belooft dus weinig voor Suriname.

Als men zoo rondziet, is er voor de Surinaamsche rijst alleen kans, als de kwaliteit wordt opgevoerd tot die van Burma en Siam. Dit betoogt ook met veel klem de Surinaamsche directeur van het Departement van Landbouw-Economische Zaken in zijn recente jaarverslag. Alsdan wordt concurrentie mo-

gelijk. Men trachte hiervoor Nederlandsche ondernemers te interesseeren. Met streng commercieel gehouden investaties onder scherpe deskundige supervisie op alle takken van het bedrijf (cultuur, pellerij, gecentraliseerde opkoop, keuring en export) zal meer bereikt worden dan met anderhalve ton gouvernementssubsidie, zooals die in de laatste 5 jaren aan de bedrijven van de heeren Van Dijk en Brandon ten deel gevallen is, zonder verder regelend ingrijpen bij opkoop en export.

Maïs. Evenals voor zoovele andere artikelen is de jaarlijksche invoerwaarde voor maïs en maïsmeel in de Nederlandsche Antillen hooger dan men op het eerste gezicht zou verwachten (f 481.000). Maïs is geen artikel, dat tot de scheepsprovisiën behoort en de invoer is practisch geheel voor volksvoedsel bestemd.

M.i. zal eigen volkscultuur in Curaçao nooit meer dan een klein deel der maïsbehoefte kunnen dekken; elke 3 jaren mislukken er 2 maïsogsten door te groote droogte¹⁾ en irrigatie is te kostbaar voor een zoo laag geprijsd product. Suriname zou, wat dit betreft, met reden kunnen streven naar maïsimport in de Nederlandsche Antillen. Naast de cultuur moet dan echter ook nog een kostbare maalindustrie worden opgebouwd, want de import, die vervangen kan worden, bestaat voornamelijk uit meel. Zoo zitten er allerlei kanten aan de zaak van invoer van maïs in Curaçao uit Suriname. Vermeerdering van dezen invoer is niet zoo eenvoudig als het lijkt. In oorlogstijd zou zoo'n vermeerdering van veel nut kunnen zijn.

Maïsexport van Suriname naar Nederland verdient ook nadere studie. In een volgend artikel zullen de ingevoerde fabrieksproducten worden behandeld.

Dr. W. C. KLEIN.

¹⁾ Het gemiddelde regenval-cijfer van ca. 560 m.m. per jaar is misleidend, in 1929 bijv. viel slechts 299 m.m. en in 1930 slechts 138 m.m.

AANTEKENINGEN.

Het zoeken naar olie in Europa.¹⁾

In nagenoeg alle landen van Europa onderzoekt men tegenwoordig of de bodem ook olie bevat. Dit speuren is niet beperkt tot gebieden in de buurt van groote olie-vindplaatsen gelegen, neen, men gaat verder en verricht boringen in streken, waar tot dusver weinig of zelfs heelemaal nog geen olie gevonden is.

Hiervoor moeten wel bijzondere redenen aanwezig zijn, aangezien er van een olie-tekort voorloopig geen sprake is. De bekende voorraden zijn zoodanig, dat de groote oliemaatschappijen in staat zijn de wereld nog jaren lang van deze onontbeerlijke grondstof te voorzien.

Twee redenen zijn ter verklaring van dit krachtig zoeken te noemen.

In de eerste plaats het streven naar autarkie van sommige landen met het doel zooveel mogelijk onafhankelijk te zijn van het buitenland in tijden van oorlog.

In de tweede plaats de opzet van de oliemaatschappijen een zoo groot mogelijke hoeveelheid voor zich te reserveeren om, als de tegenwoordige vindplaatsen uitgeput zijn, te kunnen blijven bestaan.

Het ligt voor de hand, dat de financiering van de onderzoekingen door de belanghebbenden zal geschieden; dit zijn dus óf de Staat óf de particuliere ondernemingen. In het laatste geval echter verstrekt de Staat dikwijls nog subsidies of verschaft aan de betrokken onderneming wettelijke faciliteiten.

In 1934 kwam in *Engeland* de Petroleumwet tot

¹⁾ De voornaamste gegevens van dit overzicht zijn ontleend aan de „Internationale Petroleum-korrespondenz” van 7 April 1939.

stand, die ten doel had de exploitatie van oliebronnen te vergemakkelijken. De vermeerderde activiteit, die een gevolg was van bovengenoemde wet, heeft, behalve in Schotland, tot nu toe geen resultaten gehad. In Schotland is het aan de Anglo-American Oil Cy. gelukt een, weliswaar bescheiden, hoeveelheid ruwe olie aan de oppervlakte te brengen. Aangezien er echter in de omgeving vrij aanzienlijke hoeveelheden aardgassen voorkomen, die op de aanwezigheid van olie kunnen wijzen, worden de boringen in de omgeving van de bron op groote schaal voortgezet.

In *Frankrijk* zijn de zaken pas goed aangepakt met de afkondiging van het werkverschaffingsprogramma van het Ministerie Blum. Blijkens een recent courantenbericht heeft men onlangs in het departement Ariège een bron aangeboord, die een goede productie belooft te geven.

In *Duitschland* geschieden de boringen met staats-subsidie. Deze ondersteuning is in 1938 voor het eerst ten opzichte van vorige jaren verminderd. Ondanks dit feit is de productie van ruwe olie in dat land toegenomen. De reden hiervan is niet, dat er veel nieuwe vondsten zijn gedaan, maar de resultaten van een reeds eerder gevonden oliegebied zijn gunstiger geworden. In de jaren 1934—'38 heeft men ongeveer veertien plaatsen ontdekt, waar de bodem olie bevat. Productiecijfers zijn hiervan niet bekend, maar men vermoedt, dat de opbrengsten, behalve in bovengenoemd gebied, niet veel te beteekenen hebben. Door de aanhechting van Oostenrijk zijn de vooruitzichten voor Duitschland aanmerkelijk gunstiger geworden. In den omtrek van Weenen heeft men de beschikking gekregen over een olieterrein, waarvan de productie gestadig toeneemt.

In *Italië* is de productie af- in plaats van toegenomen, ondanks de bemoeiingen van de commissie, die te zorgen heeft voor het zooveel mogelijk onafhankelijk zijn van het buitenland, wat grondstoffen betreft. De bedragen, die men aan onderzoekingen besteed heeft, waren enorm. Men heeft slechts geringe hoeveelheden aardgas gevonden. Dat men echter den moed niet opgeeft, blijkt uit het feit, dat het semi-officieele lichaam, de A.G.I.P., 60 miljoen Lire beschikbaar stelt voor onderzoekingen in de komende vijf jaren. De Albaneesche velden zullen wel de voornaamste leveranciers blijven van de Italiaansche olieproductie.

In *Nederland* hebben de pogingen van de Batafische Petroleum Mij. tot op heden geen succes gehad. Dit is ook het geval in *België*. Hier heeft men door een nieuwe mijnwet, waardoor het verkrijgen van een concessie eenvoudiger is geworden, en waarin de rechten van den concessionaris duidelijk omschreven zijn, het particulier initiatief er toe willen brengen onderzoekingen in te stellen.

Ook in *Zwitserland* heeft men het begeerde vocht nog niet ontdekt. Alles laat men hier aan particulieren over. Men is het er echter over eens, dat, wil men het land grondig en systematisch onderzoeken, de Overheid een deel van de kosten zal moeten dragen.

In *Griekenland* concentreert de activiteit zich in het dal van Kalanas, waarvan men hoopt, dat het een voortzetting is van het Albaneesche oliegebied.

Dat de mogelijkheid bestaat gunstige resultaten te verkrijgen bij een systematisch onderzoek van een land, wordt door het voorbeeld van *Hongarije* bewezen. Jarenlang heeft de Standard Oil Cy. of N. J. hier werkzaamheden verricht, voordat de inspanning met succes bekroond werd.

Dit neemt echter niet weg, dat men over het algemeen toch in zijn verwachtingen teleurgesteld is.

MAANDCIJFERS.
HYPOTHEEKRENTEN IN NEDERLAND.

	Amsterdam	Arnhem	Den Haag Volle eigendom	Haag Eit-pacht	Middelburg	Rotterdam	Zwolle
1933.....	4.67	4.98	4.93	5.01	4.98	4.70	4.89
1934.....	4.49	4.65	4.69	4.95	4.89	4.52	4.65
1935.....	4.54	4.54	4.58	4.80	4.50	4.40	4.44
1936.....	4.58	4.69	4.63	4.87 ⁵	4.50	4.47	4.51
1937.....	4.—	4.—	4.04	4.34	4.—	4.12	4.03
1938.....	3.74	3.77	3.72	3.91	3.81	3.79	3.59
Jan. 1938 ..	4.—	4	3.90	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.14	3 $\frac{1}{2}$ -4 $\frac{1}{4}$
Febr.	3.75	4- $\frac{1}{4}$	4.—	4	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.75	3 $\frac{1}{2}$ -4
Maart	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.90	4.10	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.15	3 $\frac{3}{4}$ -4
April	3.60	3 $\frac{3}{4}$ -4	—	4	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.72	3 $\frac{3}{4}$ -4
Mei	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	3.75	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.52	3 $\frac{3}{4}$ -4
Juni	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.81	3 $\frac{3}{4}$ -4
Juli	4.—	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.50	4.—	4	3.75	3 $\frac{3}{4}$ -4 $\frac{1}{4}$
Aug.	—	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	—	4	3.69	3 $\frac{3}{4}$ -4
Sept.	—	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.50	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4
Oct.	3.75	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	—	3 $\frac{3}{4}$ -4
Nov.	4.—	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.50	3.50	4	3.76	3 $\frac{3}{4}$ -4
Dec.....	3.75	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.65	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.92	3 $\frac{3}{4}$ -4
Jan. 1939 ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.35	3 $\frac{1}{2}$
Febr. „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$ -4	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.57	3 $\frac{1}{2}$ -4
Mrt. „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.—	3 $\frac{1}{2}$
April „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.70	3 $\frac{1}{2}$
Mei „ ..	3.50	3 $\frac{1}{2}$	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁵⁾	3.74	3 $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$
Juni „ ..	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	4.25	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	4.—	3 $\frac{1}{2}$
Juli „ ..	3.50	3 $\frac{3}{4}$ -4	3.75	4.—	4-3 $\frac{1}{2}$ ⁴⁾	3.82	3 $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$

1) Bijzonder geval, geen maatstaf.

2) Door bijzondere omstandigheden.

3) Enkele hypotheeken à 4 0/0.

4) Voor hypotheeken op gebouwen 4 0/0; voor hypotheeken op landerijen 3 $\frac{1}{2}$ 0/0.

5) Voor hypotheeken op gebouwen deels 4 0/0, deels 3 $\frac{1}{2}$ 0/0; voor hypotheeken op landerijen 3 $\frac{1}{2}$ 0/0.

Nadruk verboden.

ONTVANGEN BOEKEN EN BROCHURES.

Boeken.

De economische verdediging van Nederland door Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn. (Den Haag z. j.; Drukkerij-Uitgeverij „De Hofstad”. Prijs f 1.40.)

Wat U niet ziet. Een beschouwing over bedrijfs- en sociaal-economische problemen in hun samenhang met de conjunctuur, waaraan de voordracht van Ir. H. I. Keus ter gelegenheid van de algemeene zomervergadering van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs, op Vrijdag 9 Juni 1939 te Hengelo (O.), ontleend werd. (Aangeboden door Heemaf).

The recent development of Economic Foreign Policy in the Netherlands East Indies door Prof. J. van Gelderen. No. 29 van de Publications of the Graduate Institute of International Studies, Geneva. (Londen, New-York, Toronto 1939; Longmans, Green and Co. Ltd. Prijs 5 sh.)

Das unbekannte Amerika, Die Bezauberung eines

Kontinents, door Dr. Heinrich Hofmann. (Bochum—Langendreer 1939; Heinr. Pöppinghaus. O.H.-G.).

Over collectief overleg in het bedrijfsleven, analytische beschouwingen over de ontwikkeling — voornamelijk in den landbouw, door Dr. K. H. van Beek. (Amsterdam 1939; H. J. Paris. Prijs f 3.50).

Das Gleichgewicht der Wechselkurse und seine Bestimmungsgründe door Prof. Dr. Jorgen Pedersen. Kieler Vorträge 58 gehalten im Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. (Jena 1939; Verlag Gustav Fischer).

Mangkoe-Nagaran. Analyse van een Javaansch vorstendom door Dr. Th. M. Metz. Tweede Nederlandsche uitgave. (Rotterdam 1939; Nijgh & van Ditmar N.V. Prijs f 2.25).

Gemeenschap en maatschappij. (Een analyse van sociale verhoudingen) door Mr. J. Bierens de Haan. (Haarlem 1939; H. D. Tjeenk Willink & Zoon's Uitgevers-Mij. N.V. Prijs ing. f 3.75, geb. f 4.50.)

Gemeentebedrijven door Mr. D. Simons. Deel V Hand- en leerboek der bestuurswetenschappen. (Alphen a/d. Rijn 1939; N. Samson N.V. Prijs f 8.25.)

The Rockefeller Foundation. Annual Report 1938. (New-York 1939).

Die Fahrrad-Wirtschaft door Prof. Dr. Hellmuth Wolff. (Halle 1939; Akademischer Verlag. Prijs R.M. 3.60).

Die Seeschifffahrt in der Aussenwirtschaftspolitik door Dr. rer. pol. Heinz Heckhoff. Uitgave van het Institut für Verkehrswissenschaft an der Universität Köln. (Keulen 1939; Gilde-Buchhandlung Gonski).

De ontsluiting van Java's binnenland voor het wereldverkeer door Dr. H. D. Burger. (Wageningen 1939; H. Veenman & Zn. Prijs ingen. f 3.75, geb. f 4.75).

Jaarboek 1939 van de Vereeniging van Nederlandsche Wijnhandelaars. (Amsterdam 1939).

Vragen over organisatie en techniek van de handel door W. Speerstra. (Groningen—Batavia 1939; J. B. Wolters Uitg. Mij. Prijs f 1.25).

Beknopt leerboek der handelskennis door W. Speerstra. (Groningen—Batavia 1939; J. B. Wolters Uitg. Mij. Prijs f 2.90).

Brochures.

Economische Publicaties No. 6a en No. 6b. Uitgave van de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. (Amsterdam. Prijs f 0.40).

Het liquiditeitsvraagstuk in de productie-onderneming. Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleeraar in de bedrijfsleer, inzonderheid in het financiewezen van de

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6-12 Aug. 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	6-12 Aug. 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	1939	1938
Tarwe	25.698	521.803	644.937	—	47.989	4.295	569.792	649.232
Rogge	2.242	124.373	101.971	—	1.700	—	126.073	101.971
Boekweit	150	10.978	11.440	—	—	—	10.978	11.440
Mais	32.028	434.386	766.388	—	61.503	58.920	495.889	825.308
Gerst	15.178	176.498	236.070	—	11.514	10.374	188.012	246.444
Haver	6.528	138.529	115.942	—	2.360	7.812	140.889	123.754
Lijnzaad	6.725	101.609	100.168	—	201.822	141.979	303.431	242.147
Lijnkoek	1.900	51.722	37.802	—	150	125	51.872	37.927
Tarwemeel	928	41.789	36.833	—	5.106	8.056	46.895	44.889
Andere meelsoorten	710	15.187	20.205	—	4.049	3.550	19.236	23.755

onderneming en de toegepaste bedrijfshuishoudkunde aan de Katholieke Economische Hogeschool te Tilburg, op 10 Mei 1939, door Dr. P. P. van Berkum. (Tilburg 1939; Boekhandel W. Bergmans. Prijs f 0.60).

De gevoerde contingenteeringspolitiek en hare gevolgen. No. 1, jaargang 1939 van de Verslagen en Mededeelingen van de Directie van Handel en Nijverheid van het Departement van Economische Zaken. ('s-Gravenhage 1939; Algemeene Landsdrukkerij. Prijs f 0.90).

Overneming van de landbouwcrisismaatregelen door de bedrijfsgenoten. Uitgave van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers. (Den Haag 1939).

Groothandelsprizen van belangrijke voedings- en genotmiddelen en grondstoffen.

(Indexcijfers gebaseerd op 1927 t/m 1929 = 100). Laatste noteringen (8/15 Aug. 1939).

Table with 4 columns: Artikel, Vreemde munt, Prijs in Gulden, Indexcijfer. Rows include Gerst, Mais, Rogge, Tarwe, Rijst, Boter, Kaas, Eieren, Gesl. runderen, Gesl. varkens, Bevr. Arg. rundvleesch, Bacon, Cacao, Koffie, Robusta, Koffie, Sup. Santos, Suiker, Thee, Jute, Katoen, Wol, Rubber, Grenenbout, Vurenhout, Koehulden, Copra, Grondnoten, Lijnzaad, Goud, Koper, Lood, Tin, IJzer, Gietertij-IJzer, Zink, Zilver, Steenkolen, Petroleum, Benzine, Kalkaalpeter, Zwavelz. ammoniak, Cement, Steenen, binnenmuur, Steenen, buitenmuur.

1) Heffing Crisis Zuivel-Centrale.

(Wegens plaatsgebrek vervangen bovenstaande statistieken deze week het gebruikelijk overzicht der groothandelsprizen.)

Indexcijfers van belangrijke voedings- en genotmiddelen en grondstoffen.

Table with 8 columns: Indexcijfer voedings- en genotmiddelen, Indexcijfer agrarische grondstoffen, Indexcijfer niet-agrar. grondstoffen, Algemeen indexcijfer grondstoffen, Algemeen indexcijfer, Indexcijfer Indische uitvoerproducten. Rows for months: Jan. 1939, Febr., Mrt., Apr., Mei, Juni, Juli, Aug. 1-8, Aug. 8-15.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Table with columns for location and date, listing bank discount rates for various cities like Amsterdam, London, Paris, etc.

1) 1 1/2% bankwissels i. z. verk. Belgische prod. in het buitenland.

OPEN MARKT.

Table with columns for date and location, listing market rates for Amsterdam, London, Berlin, etc.

1) Koers van 11 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag. 2) Koers van 8/12 Aug. 3) Koers van 9/13 Aug.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns for Date, New York, London, Berlin, Parijs, Brussel, Batavia, listing exchange rates.

Table with columns for Date, Zwitserland, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid, listing exchange rates.

Table with columns for Date, Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos Aires, Montreal, listing exchange rates.

* Notering te Amsterdam. ** Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns for Date, London, Parijs, Berlin, Amsterdam, listing exchange rates.

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	29 Juli 1939	5 Aug. 1939	8/12 Aug. 1939 Laagste	12 Aug. 1939 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/2	97 1/2
Athene	Dr. p. £	547 1/2	547 1/2	540	555
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest ..	Pen. p. £	24	24	24	24
Buenos Aires ¹	p. pesop. £	20.20	20.19 1/2	20.17	20.22
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 29/32	1/5 15/16	1/5 29/32	1/5 31/32
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2 3/4	1/2 3/4	1/2 3/4	1/2 3/4
Istanbul ..	Piast. p. £	583	583	583	583
Kobe	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/2 1/4	1/2
Lissabon	Escu. p. £	110 1/16	110 1/16	110	110 1/16
Montevideo ..	d. per £	18 1/2	18 1/2	17 1/2	18 1/2
Montreal ..	\$ per £	4.68 1/8	4.68 1/8	4.67 3/8	4.68 1/8
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	2 1/2	2 1/2	2 1/2	2 1/2
Shanghai ..	d. p. \$	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2
Singapore ..	Sh. p. \$	2 1/4 1/2	2 1/4 1/2	2 1/4	2 1/4 1/2
Valparaiso ²).	\$ per £	117	117	117	117
Warschau ..	Zl. p. £	24 1/2	24 1/2	24 1/2	24 1/2

¹) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938 17.13. ²) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export“ noteering.

ZILVERPRIJS

Londen ¹)	N. York ²)
8 Aug. 1939..	16 1/2
9 „ 1939..	16 1/2
10 „ 1939..	17
11 „ 1939..	17 1/16
12 „ 1939..	17 1/2
14 „ 1939..	17 1/16
15 Aug. 1938..	19 1/16
27 Juli 1914..	24 1/16

GOUDPRIJS

Londen ³)	A'dam ³)
8 Aug. 1939..	2115
9 „ 1939..	2120
10 „ 1939..	2120
11 „ 1939..	2115
12 „ 1939..	2110
14 „ 1939..	2110
15 Aug. 1938..	2070
27 Juli 1914..	1648

¹) in pence p. oz. stand. ²) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³) In gulden per Kg. 1000/1000. ⁴) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Juli 1939	7 Aug. 1939
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 45.599.886,62	f 27.227.759,03
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	587.548,20	25.674,05
Voorochotten op ultimo Juni 1939 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Voorochotten aan Ned.-Indië	47.683.025,84	52.353.576,68
Idem aan Suriname	10.735.387,12	10.635.382,12
Kasvord. weg. creditverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	95.646.864,21	94.546.617,92
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioen ¹) ..	42.615.638,85	44.170.341,96
Vord. op andere Staatsbedrijven ¹)	15.664.591,76	15.464.725,99

Verplichtingen

	5 Aug. 1939	12 Aug. 1939
Voorshot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 154.941.000,—	f 135.280.000,—
Schatkistpromessen in omloop	64.000.000,—	75.000.000,—
Zilverbons in omloop	1.070.125,—	1.070.078,50
Schuld op ultimo Juni 1939 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op. op die bel. en op de vermogensbelasting ..	5.529.175,05	5.529.175,05
Schuld aan Curaçao ¹)	1.745.419,26	1.789.268,57
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen ¹) ..	31.804.289,36	31.562.943,96
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. ¹) ..	186.641.642,96	192.390.847,14
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹)	20.000.000,—	20.500.000,—
Id. aan diverse instellingen ¹)	340.015.394,18	341.646.982,59

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen: ¹)	5 Aug. 1939	12 Aug. 1939
Saldo Javasche Bank	f 196.000,—	f 164.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	—	—
Verplichtingen:		
Voorshot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	51.704.000,—	53.052.000,—
Schatkistpromessen in omloop	26.500.000,—	21.000.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	—	—
Schuld a. d. Indische Pensioenfondsen	20.000.000,—	20.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	1.475.000,—	1.475.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	699.000,—	969.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen ..	995.000,—	995.000,—
Voorshot van de Javasche Bank	1.280.000,—	4.848.000,—

¹) Betaalmiddelen in 's LandsKas f 37.572.000,—

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. reke-ningen ¹)
24 Juni 1939..	813	1.359	606	536	1.285
17 „ 1939..	803	1.176	668	531	1.295
10 „ 1939..	796	1.215	653	527	1.307
3 „ 1939..	790	1.235	730	517	1.321
27 Mei 1939..	819	1.232	637	516	1.283
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 14 Augustus 1939.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 13.672.472,48 Bijbnk. „ 622.973,44 Ag.sch. „ 567.684,16	f 14.863.130,08
Papier o. h. Buitenl.	f 1.800.000,—	
Af. Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.	—	1.800.000,—
Beleeningen	Hfdbk. f 182.803.260,64 Bijbnk. „ 4.748.223,97 in rek.-crt. Ag.sch. „ 28.747.802,77	f 216.299.287,38
Op Effecten enz. ..	f 215.157.059,27 ¹)	
Op Goederen en Ceel. ..	1.142.228,11	216.299.287,38 ¹)
Voorst. a. h. Rijk	—	—
Munt, Goud	f 106.277.555,—	
Muntmat., Goud ..	1.023.139.167,70	
	f 1.129.416.722,70	
Munt, Zilver, enz. ..	25.762.651,03	
Muntmat., Zilver ..	—	1.155.179.373,73

Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	43.911.628,15
Gebouwen en Meub. der Bank	4.580.000,—
Diverse rekeningen	12.714.017,43
Staat d. Nederl. (Wet v. 27 5/32, S. No. 221) ..	7.629.955,16
	f 1.456.977.391,93

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefondsen	4.277.243,54
Bijzondere reserve	7.756.940,37
Pensioenfondsen	11.965.013,36
Bankbiljetten in omloop	1.011.105.940,—
Bankassigtiën in omloop	17.884,27
Rek.-Cour. { Het Rijk f 28.979.642,— saldo's: { Anderen „ 369.319.833,68	398.299.475,68
Diverse rekeningen	3.554.894,71
	f 1.456.977.391,93

Beschikbaar metaalsaldo	f 591.334.172,67
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de bank gerechtigd is ..	1.478.355.432,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	—

¹) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
14 Aug. '39	106278	1.023.139	1011.106	398.317	591.334	80.1
7 „ '39	106278	1.023.141	1014.452	386.648	593.086	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag discont. ¹)	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen ¹)
7 „ 1939	9.901	—	214.811	1.800	12.421
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikk metaal-saldo
12 Aug. '39 ¹)	135.810	—	202.860	72.110	25.822
5 „ '39 ¹)	136.100	—	202.900	66.680	28.268
15 Juli 1939	116.886	18.792	204.415	61.579	29.280
8 „ 1939	116.886	19.225	206.252	63.868	28.063
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Belee-ningen	Diverse reke-ningen ¹)	Dek-kings-percentage
12 Aug. '39 ¹)	9.640	78.030	—	63.850	49
5 „ '39 ¹)	10.460	74.950	—	60.360	50
15 Juli 1939	13.712	14.608	45.428	58.327	51
8 „ 1939	12.635	15.098	47.460	57.392	50
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹) Sluftp. activa. ²) Cijfers telegrafisch ontvangen.